

3.1. Satakunnan älykkään erikoistumisen strategia 2021-2027

EU:n komission esityksen mukaisesti alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden hyvä hallinta on ns. mahdollistava edellytys, joka jäsenmaan tulee täyttää EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021–2027. Älykkään erikoistumisen strategioiden lähtökohtana on aluelähtöinen toteuttaminen ja hallinta siten, että alueiden kilpailukyky vahvistuu. Alueellisen innovaatiotoiminnan valintoja ja kehittämistä koskevien maakunnallisten strategialinjausten laadinta kytkeytyy maakuntaohjelmatyöhön.

Kansallinen TKI-tiekartta luo viitekehyksen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi Suomessa ja älykkään erikoistumisen strategioissa huomioidaan myös kaupunkien ekosysteemisopimukset. Tavoitteena kansallisen ja alueellisen innovaatiotoiminnan nykyistä tiiviimpi yhteistyö ja vuoropuhelu, mm. maakuntien liitot, opetus- ja kulttuuriministeriö, ELY-keskukset ja Business Finland.

Suomessa älykkään erikoistumisen strategioiden valmistelu-, toimeenpano- ja arviointiprosesseja koordinoivat maakuntien liitot alueellaan. Maakuntien liittojen tulee huolehtia siitä, että valmistelu ja toimeenpanon seuranta tehdään kumppanuusperiaatteen mukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kansallisen tason TKI-toiminnan ja älykkään erikoistumisen yhteensovituksista. Älykkään erikoistumisen strategioita käsitellään säännöllisesti osana aluekehittämisen ja EU:n alue - ja rakennepolitiikan toimeenpanoa aluekehittämisen poikkihallinnollisissa keskusteluissa.

Satakunnan innovaatioklusterit

Satakunta-strategian laadintaprosessissa on tunnistettu maakunnan innovaatioklusterit, jotka voivat yhtäältä vahvistaa maakunnan kasvua ja elinkeinoja ja toisaalta synnyttää kansainvälisesti kiinnostavia uusia teknologioita ja liiketoimintaa (kuva 10). Innovaatioklustereiden kehittämisen osalta on merkityksellistä, että tunnistetaan strategiset kumppanuudet alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Alueellisten kyvykkyyksien ja älykkään erikoistumisen kehittämisen kannalta paitsi alueen sisäistä yhteistyötä, myös alueiden välistä verkostoitumista tulee vahvistaa. Näiden vahvistaminen edellyttää toimintamallia, joka huomioi paikkaperustaisen kehittämistyön, alueen erityiset resurssit, potentiaalit ja vahvuudet, mutta myös ne heikkoudet ja kehittämisen kapeikot, joihin kehittämisspoliittisin toimin tulee tarttua.

	Teknologiametalli-, mineraali ja akkuklusteri
	Automaatio- ja robotiikkaklusteri
	Energiaklusteri
	Elintarvikeklusteri
	Bio -ja kiertotalous
	Sininen talous
	Elämystalous
	Hyvinvointitalous
	Turvallisuus ja huoltovarmuus

Kuva 10.
Satakunnan älykkään erikoistumisen mukaiset innovaatioklusterit

Satakunnan älykkään erikoistumisen mukaisten innovaatioklustereiden ja kehittämissäilytöjen kuvaukset alla: (tilastotarkastelu klustereittain on kuvattu luvussa 1)

Teknologiametalli-, mineraali- ja akkuklusteri: Satakunnassa on kansanvälisesti merkittävä teknologiametallien tuotannon ja jatkojalostuksen ekosysteemi, joka kasvaa digitalisaation ja vihreään kasvuun liittyvän sähköistymisen luoman metallien kysynnän kautta. Satakunta on myös merkittävä osa maamme mineraaliklusteria metallien jalostuksen vahvan aseman ansiosta.

Metalliteollisuuden kilpailukykyisen tuotannon edellytyksenä on automaattinen, digitaalinen sekä älykäs tuotanto- ja logistiikkajärjestelmää. Kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä, mutta myös sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä. Esimerkiksi akkuratkaisut ja e-mobility-järjestelmät ovat potentiaalisia kasvun mahdollisuuksia Satakunnalle. Lisäksi akkuketjun tehtaot tarvitsevat automaatio- ja robotiikkaosaamista. Eurooppaan on suunnitteilla satojen miljardien edestä akkutehtaita, mikä luo mahdollisuuksia myös Satakunnan automaatioklusterille.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit:

- Metalliteollisuuden kilpailukykyisen tuotannon edellytyksenä on automaattinen, digitaalinen sekä älykäs tuotanto- ja logistiikkajärjestelmä
- Akkuketjun tehtaot tarvitsevat automaatio- ja robotiikkaosaamista

Kehittämistarpeet:

- Kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan syvempää yhteistyötä digitalisaation hyödyntämisessä sekä sähköistymisen luoman kasvun mahdollisuuksien ymmärtämisessä
- metallienkierrätyksen kasvun vahvistaminen selvitys-, pilotointi ja invest-in toimilla.
- metallurgiaosaamisen vahvistaminen.
- Automaatio-osaajia metallinjalostukseen ja kierrätysliiketoimintaan.
- Kehitetään klusterin yritysten tarpeisiin soveltuvaa koulutusta ja huolehditaan, että klusteriin saadaan riittävästi osaajaresursseja.
- Kehitetään klusterin yritysten tarpeisiin soveltuvaa koulutusta ja huolehditaan, että klusteriin saadaan riittävästi osaajaresursseja.

Automaatio- ja robotiikkaklusteri: Satakunnassa on vahva automatiikkaan ja robotiikkaan erikoistunut klusteri: Robocoast-verkostossa on mukana robotiikan, automatiikan, esineiden internetin ja tekoälyn parissa toimivia yrityksiä sekä myös tutkimus-, koulutus- ja kehitysorganisaatioita. Robotiikka- ja automatiikka-alalla korostuu teknologiaosaamisen ja erityisesti ohjelmisto-osaamisen merkitys.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit:

- Useimmilla toimialoilla tulevaisuudessa haasteena on murros, jossa tekoälyn mahdollisuudet ovat keskeisessä roolissa ja osaamisen vahvistamisen merkitys kasvaa.

Kehittämistarpeet

- Kehitetään toimintaympäristöä, jossa rakenteet, osaaminen ja kehitysympäristöt tukevat Satakunnan elinkeinoelämän, julkisen sektorin ja robotiikkaklusterin synergian vahvistumista. Tavoitteena edistää automaatio- ja robotiikkaklusterin ja innovatiivisten yritysten kasvumahdollisuuksia. Kehitetään kansainvälisiä liiketoiminta- ja tuotekehitysverkostoja sekä robotiikasta innostunutta ja tiivistä yhteistyötä tekevää kehittäjäyhteisöä. Edistetään eri toimijoiden, muun muassa yritysten, rahoittajien, kehittämisorganisaatioiden ja korkeakoulujen yhteistyötä.
- Edistetään robotiikkaan ja tekoälyyn liittyvää tutkimustoimintaa ja -osaamista alueen korkeakouluissa
- Kehitetään klusterin yritysten tarpeisiin soveltuvaa koulutusta ja huolehditaan, että klusteriin saadaan riittävästi osaajaresursseja
- Kehitetään toimintaympäristöä, jossa rakenteet, osaaminen ja kehitysympäristöt tukevat Satakunnan elinkeinoelämän, julkisen sektorin ja robotiikkaklusterin synergian vahvistumista.
- Edistetään innovatiivisten yritysten kasvumahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia vastata useimmilla toimialoilla tulevaisuudessa edessä olevaan murrokseen, jossa tekoäly tulee olemaan merkittävässä roolissa.
- Satakunnan hyvinvointi- ja terveysteknologian sekä robotiikkaosaamisen vahvistaminen mahdollistaa sosiaalisten innovaatioiden ja uusien ratkaisujen kehittämisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, sairauksien hoitamiseen ja kuntoutumiseen. Samalla luodaan uutta liiketoimintaa ja kehittyneitä palveluja sekä sosiaalisia innovaatioita.

Energiaklusteri: Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden ja 26 % koko Suomesta. Satakunta on maamme suurin sähköntuottaja. Monipuolinen energiatarjonta ja -osaaminen antavat maakunnan energiaintensiiviselle teollisuudelle vahvaa kilpailullista etua. Perusenergiatuotannon ohella Satakunnassa panostetaan myös monipuoliseen uusiutuvien energiamuotojen käyttöön.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Turvetuotannosta poistuvien alueiden kunnostus ja käyttötarkoituksen muuttaminen, aluetalouden uudistamisen ja vahvistamisen haaste mukaan lukien uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luominen.
- Tutkimus- ja innovaatiotoimintaan tehtävät investoinnit mukaan lukien uuden korkean teknologian ja uusien innovaatoratkaisujen kehittäminen ja siirron edistäminen
- Bioenergian lisäyspotentiaalia on mm. metsähakkeen, kierrätyspolttoaineiden ja biokaasun hyödyntämisen lisäämisessä. Energiateknologian mahdollisuudet luovat uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia esim. tuulivoiman, aurinkoenergian, kaasu ja metaanitalouden, vesivoiman hyödyntämiseen sekä ydinvoimalalle. Power-to-x

Kehittämistarpeet:

- Energiajärjestelmien, sähköistymisen ja digitalisaation osaamisen ja osaajien saatavuuden parantaminen alueella
- Vähähiilisen autoilun infran ja järjestelmien kehittäminen alueella (sähkö/biokaasu)
- Uusiutuvan energian investoinnit akkuklusterin invest in -tekijänä
- Energiajärjestelmien, sähköistymisen ja digitalisaation osaamisen ja osaajien saatavuuden parantaminen alueella.
- Vähähiilisen autoilun infran ja järjestelmien kehittäminen alueella (sähkö/biokaasu).
- Energiamurrosta nopeutetaan tukemalla hiilidioksidipäästöjen hyödyntämistä raaka-aineena;(Power to X) sekä vetytalouden ratkaisujen laajamittaisempaa käyttöönottoa alueilla sekä edistämällä energian varastointiin ja kestäväan akkuteknologiaan liittyvää TKI-toimintaa. Edistetään Power to X -ratkaisuihin, vetytalouteen ja hiilidioksidin talteenottoon liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä sekä paikallisia demonstraatiohankkeita.
- Uusiutuvan energian investoinnit akkuklusterin invest in -tekijänä.
- Turpeen energiakäytön vähentyessä tulee löytää korvaavia energiaraaka-aineita ja liiketoimintamahdollisuuksia.

Elintarvikeklusteri: Satakunnan elintarviketuotannon vahvuus on sen monipuolisuus. Satakuntaan sijoittuu useita alan valtakunnallisia kärkiyrityksiä ja maakunnassa on myös pitkät perineet sopimustuotannosta, jolla turvataan tuotannon taloudellinen, ekologinen ja eettinen kestävyys. Satakunnan ruoantuotanto on oleellinen osa myös kansallista huoltovarmuutta. Meneillään oleva pandemia COVID-19 on osoittanut kotimaisen ruoantuotannon välttämättömyyden. Satakuntalaisen vastuullisesti tuotetun, turvallisen ja terveellisen ruoan kysyntä on kansainvälisillä markkinoilla hyvä.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Elintarvikealan työvoiman tarve Satakunnassa tulee kasvamaan lähitulevaisuudessa ja samalla vähentyy elintarvikkeiden tuonti ulkomailta. Tämä lisää ruoantuotannon omavaraisuutta sekä parantaa kansallista huoltovarmuutta. Elintarvikeklusteria kehittämällä nostetaan samalla Satakunnan elinvoimaa sekä luodaan edellytyksiä alan koulutuksen lisäämiseksi tarvelähtöisesti.

Kehittämistarpeet

- Tavoitteena on kehittää maakunnan elintarvikeklusterin elinvoimaisuutta. Vastuullisen, lähellä tuotetun ruuan arvostus sekä kansainvälisille markkinoille pääsy kasvattaa satakuntalaisen ruoan kysyntää ja arvonlisäystä.
- Satakunnassa parannetaan osaamista alkutuotannossa ja jalostusyriyksissä, panostetaan huoltovarmuuden sekä tuotteiden jalostusarvon kasvattamiseen sekä lähiruuan käytön edistämiseen.

- Julkisten hankintojen kohdistuminen lähellä tuotettuun ruokaan vahvistaa ruokaketjun kilpailukykyä. Satakunnan elintarvikealan imagoa vahvistetaan kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Kehittämistoimia suunnataan mm. innovatiivisiin ja kestäviin tuotantomenetelmiin ja – teknologioihin, ravinteiden kierrätykseen, sivuvirtojen hyödyntämiseen, vesien suojeluun, työvoiman saantiin, tehokkaampiin logistiisiin ratkaisuihin ja kuluttajälähtöiseen tuotekehitykseen.

Bio - ja kiertotalous: Satakunnassa on biotalouden kasvulle kilpailukykyinen toimintaympäristö. Keskeisiä biopääoman luonnonvaroja Satakunnassa ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassassa eli eloperäinen aines. Satakunnan teolliset symbioosit luovat mahdollisuuksia energia- ja materiaalitehokkaalle sekä vähähiiliselle kiertotalouden toimintatavalle.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Kiertotalous on kriittisten raaka-aineiden riittävyyden, kestävyys- ja hyväksyttävyyden kannalta äärimmäisen tärkeää teknologiametalliklusterille. Satakunnassa on valmis infra ja ekosysteemi uusille metallienkierrätys-investoinneille.
- Kasvun edistämiseen kannattaa tarttua systemaattisilla soveltuvuus selvitys-, pilotointi ja invest-in toimilla.
- Luonnonvarojen vastuullisella ja innovatiivisella käytännöllä voidaan vahvistaa alue- ja paikallistaloutta, luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä työpaikkoja.
- Kiertotalouden edistämiseksi tulee kehittää logistiikka- ja liikkumisratkaisuja mm. digitalisaatiota hyödyntäen sekä ottaa käyttöön uusia toimintatapoja ja teknologioita.
- Robotiikka, automaatio sekä data-analytiikka ovat esimerkkejä teknologioista, jotka mahdollistavat uusia liiketoimintamalleja.
- Alkutuotannon sivuvirtoja hyödyntämällä voidaan tuottaa uusia tuotteita ja innovaatioita

Kehittämistarpeet

- Tavoitteena on kehittää Satakunnan sekä luoda uutta monialaista yrittäjyyttä ja työpaikkoja sekä uusia ekosysteemejä ja pitkälle jalostettuja korkean arvonlisäyksen biopohjaisia tuotteita ja palveluja kehittämistoimien ja rohkeiden kokeilujen kautta.
- Oppilaitosten, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden sekä yritysten toimialat ylittävä yhteistyö sekä osaamisen hyödyntäminen ja kehittäminen on välttämätöntä uusien biopohjaisten liiketoimintamahdollisuuksien ja ratkaisujen kehittämiselle.

Sininen talous: Sinisen talouden vahvuudet Satakunnassa kytkeytyvät veteen liittyvään TKI-toimintaan, meriteollisuuteen, meriklusteriin, vesiosaamisen kehittämiseen, pohjavesiin, vesien suojeluun, kalatalouteen virkistykseen, hyvinvointipalveluihin ja vesistömatkailuun kaikissa vesistöissä. Merialuesuunnittelu tukee merialueen pitkäjänteistä kehittämistä ja edistää sinistä kasvua sekä ympäristön- ja luonnonsuojelua sovittamalla alueellisesti näiden tarpeita ja tavoitteita yhteen

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Edistetään merialuesuunnittelun tavoitteiden toteutumista
- Vahvistetaan meriklusteriin ja satakuntalaiseen meriteknologiaan liittyvää osaamista sinisen kasvun perustana.
- Edistetään uusien teknologioiden, digitalisaation ja robotiikan käyttöönottoa ja pilotointia meriklusterissa.
- Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän
- tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Kehittämistarpeet

- Kehitetään luonnon ja vesistöjen kestäväan käyttöön perustuvaa liiketoimintaa esim. matkailu-, virkistys- ja hyvinvointipalveluja.
- Huolehditaan pohjavesivarojen kunnosta ja kestävästä käytöstä.
- Vahvistetaan elinkeinokalatalouden toimintaedellytyksiä kotimaisen kalan saatavuuden turvaamiseksi.
- Vähennetään hajakuormitusta valuma-alueilla, parannetaan sisävesien ja merialueen vesien laatua.
- Vahvistetaan sinistä kasvua tukevaa osaamista, koulutusta ja yrittäjyyttä sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Elämystalous: Satakunnassa on tarjolla vastuullisesti tuotettuja vetovoimaisia matkailupalveluja sekä laadukkaita kulttuuripalveluja ja maakunnassa järjestetään tasokkaita, kansainvälisellä tasolla, tunnettuja tapahtumia, joiden merkitys alueen taloudelle on tärkeä. Satakunnassa hyödynnetään kulttuuriympäristöä asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Matkailupalvelujen ja tapahtumatuotannon elpymisen edellytyksinä osaamisen ja tuotekehitystyön vahvistaminen

Kehittämistarpeet:

- Edistetään luovan talouden toimintaa muun muassa tukemalla luovien alojen verkostojen toimintaa, tuomalla esille luovan talouden tuotteita ja palveluita, hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuuksia esimerkiksi tapahtumatuotannossa.
- Kehitetään matkailu- ja kulttuuripalvelujen sekä tapahtumien vastuullista ja kestävää kehittämistä ja tuottamista, saavutettavuutta, turvallisuutta ja laatua, digitalisaatiota sekä osaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia. Edistetään kilpailukykyisen, laadukkaan, ympärivuotisen kotimaan ja kansainvälisen kysynnän tarpeita vastaavaa palvelu- ja tuotetarjontaa sekä matkailu- ja tapahtumateollisuuden klusterien vahvistumista, yhteistyötä sekä osaamisen yhdistämistä toimialarajat ylittäen.
- Vahvistetaan matkailu-, kulttuuri-, taide- ja hyvinvointialojen osaamista ja innovaatiotoimintaa ja kytkeytymistä laajemmin maakunnan elinvoiman ja kasvun edistämiseen.

Hyvinvointitalous: Hyvinvointitalousajattelussa hyvinvointi muodostuu yksilöllisistä voimavaroista sekä osallisuudesta. Keskeinen periaate on luoda ympäristö, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet voivat hyödyntää omaa osaamistaan ja mahdollisuuksiaan kiinnittyä yhteiskuntaan sekä edistää hyvinvointia ja turvallisuutta. Satakuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi keskeisiä elementtejä ovat palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, monipuoliset koulutuspalvelut sekä rakennettu ja rakentamaton ympäristö.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- Edistetään toimia, joilla tuetaan hyvinvointia ja terveyttä sekä vähennetään eri palvelujen tarvetta.
- Vahvistetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävää aktiivista elämäntapaa ja yhteisöllisyyttä sekä ylläpidetään laadukkaita kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluja ja -rakenteita.
- Kehitetään ratkaisuja eriarvoistumiskehityksen katkaisemiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi sekä kotoutumisen edistämiseksi.

Kehittämistarpeet:

- Tunnistetaan luonnon ja kulttuurin merkitys ja mahdollisuudet hyvinvoinnin edistämiseksi ja osallisuuden vahvistamisessa.
- Edistetään julkisten palvelujen rinnalla yritysten, kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden aktiivista mukanaoloa ja kumppanuutta. Tuetaan rakenteita ja työkaluja monialaisen yhteistyön edistämiseen.

Tunnistetaan kolmannen sektorin rooli ja merkityksellisyys hyvinvoinnin ja osallisuuden tuottamisen resurssina.

- Hyvinvointi- ja kulttuurialan yhteistyön kehittäminen julkisten toimijoiden, kolmannen sektorin ja pk-yritysten kesken.

Turvallisuus ja huoltovarmuus nousee tärkeäksi teemaksi vientivetoisessa maakunnassa, jossa on vielä merkittävää ydinvoiman tuotantoa. Myös satamien ja muun logistiikan asema korostuu tässä yhteydessä. Tieyhteyksien laatu ja turvallisuus nousevat myös esiin, sillä maantiekuljetusten rooli on maakunnassa suuri. Satakunta vahvana elintarvikemaakuntana on merkittävä osa maamme huoltovarmuutta tältä osin. Maakunnan turvallisuuskulttuuriin liittyvän viranomaisyhteistyön toimintakäytännöt ovat toimivia ja lisäävät arjen turvallisuutta.

Toimialan muutosprosessista tunnistetut haasteet sekä potentiaalit

- tärkeä teema vientivetoisessa maakunnassa, jossa on merkittävää ydinvoiman tuotantoa. Myös satamien ja muun logistiikan rooli korostuu tässä yhteydessä.
- Tieyhteyksien laatu ja turvallisuus nousevat myös esiin, sillä maantiekuljetusten rooli on maakunnassa suuri. Satakunta vahvana elintarvikemaakuntana on merkittävä osa maamme huoltovarmuutta tältä osin.
- Länsi-Suomen pelastusharjoitusalue tarjoaa kattavat puitteet pelastustoimen ja turvallisuuden testaukseen ja pilotointiin

Kehittämistarpeet

- Vahvistetaan maakunnallista yhteistyötä arjen turvallisuuden ylläpitämiseksi
- Vahvistetaan riskienhallintaosaamista ja turvallisuusalan suunnittelua, pilotointia ja koulutusta
- Edistetään asukkaiden, järjestöjen ja yhteisöjen turvallisuusriskien ennaltaehkäisyä turvallisuussuunnittelulla
- Vahvistetaan maakunnan turvallisuuden ja varautumisen toimintaympäristöä
- Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä

Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien kehittäminen

Strategioihin sisältyy analyysi alueen toimialoista ja ammateista, jotka kohtaavat haasteita teknologisen murroksen, globalisaation ja vähähiiliseen talouteen siirtymisen vuoksi. Strategioissa kuvataan myös tarvittavat toimenpiteet siirtymän sujuvoittamiseksi, toimenpiteet työvoiman uudelleen kouluttamiseksi, talouden monipuolistamiseksi, yrittäjyyden vahvistamiseksi ja pk-yritysten teknologisen kyvykkyyden parantamiseksi.

ICT-teknologian ja digitalisaation soveltamisen mahdollisuudet innovaatiotoiminnassa on tunnistettava laajasti ja määriteltävä toimenpiteet niiden edistämiseksi.

Sidosryhmäyhteistyö (EDP) ja kumppanuudet

Sidosryhmäyhteistyön toimivuus yrittäjämäisen etsimisen prosessin (Entrepreneurial discovery process) mukaisesti. Strategian valmistelun, toimeenpanon ja arvioinnin eri vaiheissa varmistetaan elinkeinoelämän,

tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden julkisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan osallistuminen älykkään erikoistumisen teemojen ja toimintamallin valmisteluun sekä toteutukseen.

Prosessiin sisältyy säännöllinen uusien kumppanuuksien ja painopisteiden tunnistaminen sekä yhteistyön kehittäminen kansainvälisten kumppaneiden kanssa painopistealoilla

Strategioissa määritellään tutkimus- ja innovaatiotoimijoiden sekä yritysten ylläalueellisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuudet ja toimenpiteet valituilla teema- tai painopistealoilla ja toimet alueellisten sidosryhmien (mm. pk-yritykset, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot) sitouttamiseksi kansainvälisten arvoketjujen luomiseen.

Toimenpiteet ja seuranta

Strategian seuranta- ja arviointivälineet, joilla arvioidaan strategisten tavoitteiden toteutumista kytkeytyvät maakuntaohjelman seurantaindikaattoreihin.

Älykkään erikoistumisen toimeenpanon onnistuneisuutta ja vaikuttavuutta mitataan maakunnissa seuraamalla TKI-toiminnan ja elinkeinojen kehitystä sekä hanketoiminnan vaikuttavuutta. Satakuntaliiton tilastotietopalvelut sekä alue-ennakoinnin maakunnallinen yhteistyö toimivat alustana älykkään erikoistumisen kärkien seurannassa.